
РОЗВИВАЮЧИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПРОФЕСІЙНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ

Піддячий М. І.

Метою розроблення та викладення у тезовому варіанті є акцентування уваги освітян, науковців, суспільних інституцій та українського суспільства на неперервному системному удосконаленні соціально-трудових відносини. Гармонійний розвиток особистості і суспільства та безпека держави значною мірою залежить від фахівців науково-освітніх установ, які на основі сучасних умов життя, історичного та емпіричного досвіду розробляють шляхи становлення і розвитку особистості, її адаптації, індивідуалізації й інтеграції в соціум, корегуючи у цьому процесі завдання та зміст освіти для сучасного та наступного етапів розвитку. На цьому шляху особливої уваги і ресурсів потребує молодь, яка успадковуючи напрацювання від старшого покоління має якісно їх переосмислювати й збагачувати на новому етапі розвитку людства і технологій.

Виховання, навчання, соціально-трудова розвиток молоді є невід’ємними складовими перспективного цивілізованого демократичного багатопольярного суспільства, яке має на меті духовне збагачення громади та досягнення стабільної динаміки соціально-економічного розвитку. Одним із шляхів до успіху молоді є створення нових та реорганізація існуючих освітніх закладів орієнтованих на тісну взаємодію з об’єктами праці-з метою підготовки до життя і праці [7].

Виявлено, що соціальні інституції України, освітяни, науковці та територіальні громади мають переформатувати освітній простір у напрямі гармонійного розвитку молоді та їхнього поетапного входження в систему соціально-професійних відносин з орієнтацією на вироблення продукту праці матеріального і нематеріального виробництва [8]. Підготовка молоді до

вироблення продукту праці в умовах взаємодії системи освіти України з об'єктами праці має стати обов'язковим завданням для управлінців всіх рівнів, що створить підґрунтя для формування продуктивних сил з метою соціально-економічного зростання [6]. Це спонукає до створення інтегрованої освітньої галузі, що вирішуватиме ці завдання.

З'ясовано, що у цьому процесі освітнім компонентом який забезпечує поступ особистості є професійна орієнтація як складова системи соціально-професійного розвитку (С.-п.р.о.), що є неперервним процесом, спрямованим на духовне, інтелектуальне, фізичне, соціальне і професійне формування особистості через поетапний індивідуальний вияв у системі її мотивів фундаментальної потреби пізнання в обраній для діяльності виробничій чи невиробничій сфері на ринку праці та застосуванні отриманих знань для становлення діяльнісної (операційно-технологічної) складової психологічної сфери з метою професійної взаємодії у процесі вироблення суспільно значущого продукту праці. С.-п.р.о. є комплексною науково обґрунтованою системою форм, методів, засобів і технологій залучення до реалізації особистісних та громадянських значущих цілей, формування цінностей та розбудови відносин, яка цілеспрямовано використовується для досягнення мети: вироблення в свідомості людини внутрішньої потреби самовираження та самоствердження шляхом створення соціально значущих матеріальних і духовних цінностей необхідних для задоволення потреб; засвоєння визначеного змісту освіти й застосування певної системи базових і спеціальних знань та норм, які дають змогу повною мірою функціонувати в суспільстві та професійному середовищі; реалізації творчого потенціалу, здібностей, задатків; формування рівнів компетентностей на етапах вікового розвитку; здобування психологічного та соціально-професійного досвіду; гармонізованого розвитку; капіталізації людських ресурсів в умовах реальної та прогнозованої трудової

діяльності і взаємодії на ринку праці. Механізми формування та функціонування С.-п.р.о. зумовлюються системою координат життєвого простору людини та суспільства. Складності проектування С.-п.р.о. пов'язані, насамперед, з: вибором напряму професійної діяльності в швидкозмінних умовах життя та праці; системним підходом до організації психологічної діяльності в різних її формах та видах; об'єктивністю оцінки за працю, яка необхідна для забезпечення життєдіяльності суспільства та розвитку держави; заниженням рівня очікуваної винагороди за суспільно значущу виконану роботу; хронічним дефіцитом проектів і ресурсів для розвитку протягом життя тощо [5].

Розкрито, що з початком професійної орієнтації для особистості розпочинається важливий етап професійного самовизначення – усвідомлення себе суб'єктом конкретної професійної діяльності [4]. Засобом діагностики та аналізу самооцінки індивідуально-психологічних якостей [10] усвідомлюються власні здібності і на цій основі вибудовується саморегуляція поведінки в досягненні поставленої мети – опанування обраної професії [9]. Соціально-професійне середовище, в якому здійснюються профорієнтаційні заходи на свідомий вибір професії, спрямовує особистість на певне робоче місце. Цей процес налагоджується: обґрунтуванням аналітиками, економістами та статистами прогнозу наявності робочих місць на певний період часу для відпрацювання профорієнтаційних заходів навчально-виховними закладами; систематизацією знань про всі професії через наукову професіографію і, особливо, знання вимог до людини певної професії та розуміння того, що позитивний результат може бути тільки завдяки комплексній роботі фахівців багатьох спеціальностей [1]; аналізом та синтезом знань про особистісні інтереси і здібності особистості та їх систематизацію навчально-виховним закладом за допомогою науковців; відповідністю особистісних якостей та

вимог професії [2]; забезпеченню рівня готовності навчально-виховних закладів системи освіти у підготовці особистості до життя в реальному соціально-економічному середовищі [3].

Зроблено висновок, що подальше розроблення профорієнтаційної системи відбуватиметься в руслі соціально-економічного розвитку України на основі історичного та емпіричного досвіду теорії природовідповідності, спрямованої на свідомий і самостійний вибір особистістю на пряму майбутньої професійної діяльності. Перспективним є розроблення системи соціально-професійного розвитку особистості, складовою якої є професійна орієнтація з її загальнотеоретичними питаннями та науковим забезпеченням, санкціонованою й керованою інформацією, організаційно-практичними складовими тощо.

Література

1. Піддячий В. М. Мотивація до здійснення професійного саморозвитку майбутнього вчителя. *Education and pedagogical sciences (Освіта та педагогічна наука)*. 2014. № 2 (163). С. 41–47.
2. Піддячий В. М. Обґрунтування сутності професійного саморозвитку майбутнього педагога. Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти : зб. наук. праць. Харків : НТУ «ХП», 2015. Вип. 43 (47). С. 271–280.
3. Піддячий М. І. Ключові компетентності старшокласників: організація здорового способу життя. *Науковий часопис Нац. пед. ун-ту імені М. П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. Київ, 2020. Вип. 3. С. 315–319.
4. Піддячий М. І. Навчально-виховний комплект старшокласників: соціально-професійна орієнтація. Проблеми сучасного підручника: зб. наук. Праць. Київ: Пед. думка, 2015. Вип. 15 (2). С. 141–149.
5. Піддячий М. І. Навчально-виховний процес профільної школи: соціально-професійне спрямування. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2014. Вип. 17. С. 98-105.
6. Піддячий М. І. Соціально-професійний розвиток старшокласників: праця як основа життєдіяльності та поступу. *Технології інтеграції змісту освіти: зб. наук. праць*. Вип. 10. Полтава : ПОШ ПО, 2018. С. 98-108.
7. Піддячий М. І. Соціально-професійний розвиток: компетентності старшокласників та студентів. *Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Том VII: Ідентичність і свобода в освіті та науці. Конін – Ужгород – Бельско-Бяла – Київ: Посвіт*, 2019. С. 107-110.
8. Піддячий М. І. Сутність формування компетентностей старшокласників. Реалізація компетентнісно орієнтованого навчання в освіті: теоретичний і практичний аспекти: зб. наукових праць за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ,

-
- 4 листопада 2019 р.). Київ : Пед. думка, 2019. С. 269-272.
9. Система профінформаційної роботи со старшекласниками. К.: Рад. школа, 1988. 176 с.
10. Федоришин Б. О. Психологічні аспекти профорієнтації учнів. К.: Знання, 1976. 48 с.

СИСТЕМНІ ПОМИЛКИ ОСВІТИ ТА ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛІВ НУШ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ УЧНІВ

Помиткін Е. О., Помиткіна Л. В.

На початку ХХІ століття філософи, психологи, педагоги і свідомі батьки все більш одностайні в тому, що головними завданнями освіти є не заповнення інтелекту учня знаннями, а підготовка дітей і молоді до розв'язання завдань реального життя, яке включає в себе вибір професії, вибір шлюбного партнера та власної життєвої позиції.

Однак той факт, що близько 85% випускників навчальних закладів в Україні не працюють за спеціальністю, змушує замислитися: якою є причина цього явища? Уявимо собі автомобіль який їде на 85% - чи буде рентабельним його виробляти? Однак людські сподівання, долі і нарешті, життєвий час, є незрівнянно ціннішими, ніж автомобіль. На практиці ж покоління за поколінням у процесі навчання майбутні фахівці фактично займають місце один одного. На неефективний навчальний процес витрачаються як особисті, так і державні кошти. Ситуація повторюється з року в рік, а отже її причина носить системний характер і може бути ідентифікована як системна помилка.

Під системною помилкою маємо на увазі причинно-наслідковий зв'язок, який постійно призводить до небажаного результату. Оскільки система освіти складається з багатьох ланок, системна помилка може бути зумовлена багатьма причинами. Розглянемо їх детальніше.